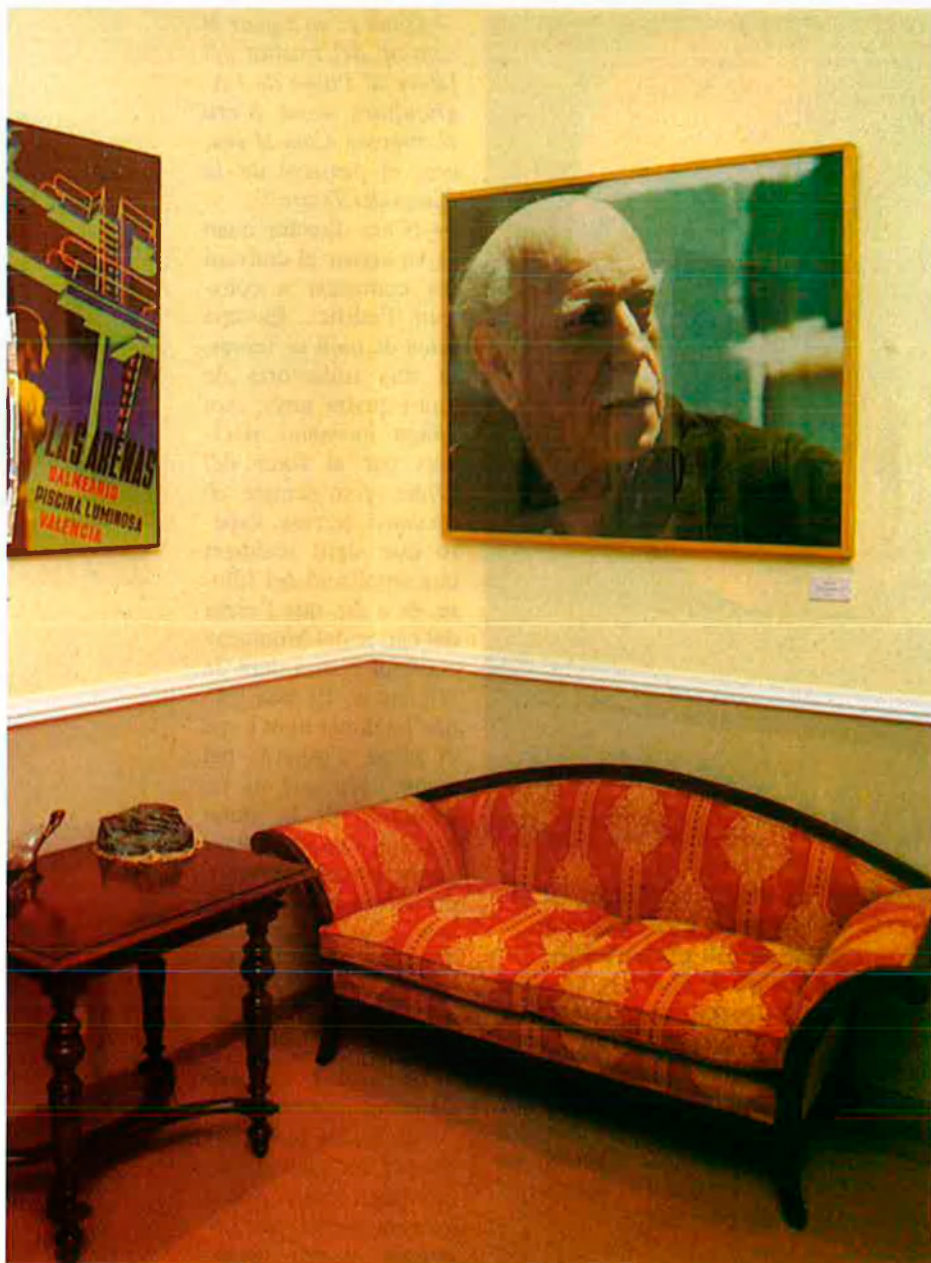

RAFA GIL

Renau torna al Cabanyal

Aquest és el breu recorregut per una exposició molt singular. Un tast, només, del tercer 'Cabanyal portes obertes', que retorna l'art de Josep Renau al poble que el veié –i el féu– créixer.

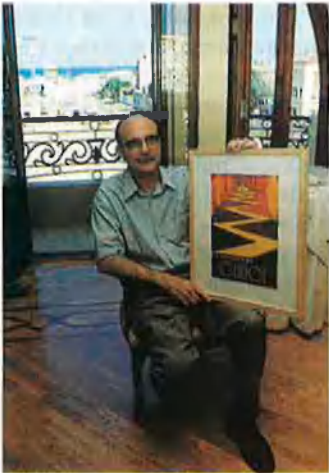
“H e pres la ferma decisió de tornar al poble valencià tota la meua obra, llevat de la que es troba en mans privades. I no la done, sinó que la torne, perquè tota ella és fruit de les idees i actituds que vaig prendre al País Valencià fa molts anys i que sempre he portat amb mi.”

Amb aquestes paraules del mateix Josep Renau, la Plataforma Salvem el Cabanyal-Canyamelar-Cap de França presenta la nova edició del “Portes obertes”, un esdeveniment que uneix cultura i reivindicació i que converteix les cases –les mateixes que els plans urbanístics de l'Ajuntament de València volen enderrocar– en espais expositius a peu de carrer. D'aquesta manera, els visitants que s'acostin a aquest antic poble mariner amenaçat pel projecte de perllongació de l'avinguda de Blasco Ibáñez per contemplar l'originalitat del modernisme popular que caracteritza bona part dels edificis es trobaran, de retruc, amb les obres d'un dels artistes més innovadors, creatius, compromesos i interessants que ha donat el nostre país. I a l'inrevés, també: aquells qui s'acostin al Cabanyal emposos per l'oportunitat de veure els originals del creador de *The American way of life* podran descobrir, també, unes altres obres d'art que, en aquest cas, serveixen de marc per a les punyents, iròniques i creatives obres de Josep Renau –les cases racionalistes, els taulells que cobreixen les façanes en una original readaptació popular del gust modernista, els ferros dels balcons... els carrers del Cabanyal són plens de detalls que conviden al passeig pausat.

Combatent amb armes plàstiques. El Cabanyal-Canyamelar és un barri alçat en peu de pau per mantenir viva la seva identitat. Amb aquest “Portes obertes” assumeix plenament el qualificatiu que Joan Fuster atorgà, en el seu moment, al mateix Renau, tot esdevenint, com l'artista, “un combatent amb armes plàstiques”. Només cal aprofitar el darrer cap de setmana que queda d'exposi-

RAFA GIL

RAFA GIL

RAFA GIL

Al carrer de la Reina hi ha la casa d'en Lluís, que acull els 'Cartells de publicitat' (esquerra). La tia Lola (centre), amb 'Amar Déu sobre totes les coses' (1934). A la dreta, la Maria seu a la terrassa de casa seva, un magnífic edifici d'estil racionalista on es pot veure l'obra política de Renau.

RAFA GIL

RAFA GIL

RAFA GIL

Al menjador de la casa d'en Joan (a l'esquerra) hi ha una part dels cartells de cinema produïts entre 1941 i 1957, i al Teatre de l'Estrella, la Maité (centre) ens n'ensenyava un altre grup. En Santiago (dreta), al seu estudi, amb 'Plantation shadows', de la sèrie 'The American way of life'.

RAFA GIL

RAFA GIL

La casa d'en Tino (a l'esquerra) havia estat una escola. En Faustino (dreta), amb una obra de la sèrie 'Über Deutschland'. No deixa de somriure mentre acull els visitants i pregunta, sorneguer, a la càmera: "Em faig el monyo o no cal?".

RAFA GIL

'Recollons Beach', de Josep Renau. Talment com si l'artista l'hagués fet pensant en els moments que viu el Cabanyal.

ció –que es pot visitar fins el dia 4 de juny, diumenge–, per caminar pels seus carrers, entrar a les cases i parlar amb la seva gent. Aleshores ja no farà falta que ningú expliqui res més. La determinació que desprenen els seus gestos, els seus actes, les paraules, impregnarà el visitant i farà, potser, que aquesta història sigui també sentida com a pròpia.

EL TEMPS va tenir l'oportunitat de fer el recorregut quasi complet del "Portes obertes", comptant amb el guiatge immillorable d'un grup de veïns contents de tornar a tenir Renau a casa ("Va viure ací de menut", comenten, orgullosos). No oblidem, però, la finalitat principal i última de la singular exposició. En Lluís, mentre avança pel passadís de casa seva, entre cartells publicitaris de la primera meitat de segle, ho explica clarament: "Nosaltres n'estem contents, però no som galeristes. El que volem és que la gent vingui, veja i jutge si pot ser que un ajuntament pugui obrir una via ràpida pel mig d'un poble. Açò és una bestialitat." Al final del passadís hi ha vitralls modernistes, a l'altra banda, una finestra oberta al mar, on algú ha fet enlairar un estel. Al mig, en una tauleta de marbre, un diari desplegat que mostra l'anunci de la manifestació que hi haurà poques hores després. Tot lliga, en una harmonia sorprenent, amb la "solidesa linial i l'expressió de l'estructura" que segons el mateix Renau caracteritzen el seu concepte de

l'art pictòric i que ja s'aprecien en els treballs primerencs.

Poseu-nos una firmeta. La tia Lola té vuitanta anys, va néixer a la mateixa casa on viu, amb les seves dues germanes, i que ara acull la sèrie de fotomuntatges *Els deu manaments*, una ferotge crítica de la societat burgesa publicada a la revista "anarco-sexo-despullista" –com la definia Renau– *Estudios*. La tia Lola sap perfectament el valor de les obres que exposa i sap perfectament, sobretot, que no se'n vol anar. "Si ens arranquen d'aquí ens lleven la vida", diu, senzillament. I s'emociona. Després, fa un gest com per espolsar-se els pensaments, s'arregla la faldilla i explica que sí, que en Renau era comunista, que ella és catòlica practicant i que n'està molt pagada, de tenir-lo a casa, que li agraden molt, aquests quadres i que, si t'hi fixes, són molt actuals –"I això que els va fer l'any 34!", s'exclama–. També aquí, les obres de Renau semblen fetes a mida.

De fet, aquesta és una constant de la mostra. Potser perquè va posar el seu art al servei del poble, potser perquè el record dels carrers mariners on va passar part de la infantesa l'acompanyà allà on el dugué el llarg exili o perquè les seves creacions tenien vocació de col·lectives, de cosa pública i compartida, les obres de Josep Renau semblen haver trobat –a les parets, al costat dels objectes, amb la gent del Cabanyal– la sala d'exposicions per a la qual foren pensades.

Una sala d'exposicions, d'altra banda, gens estàtica, en absolut neutral. Dificilment ningú no marxarà de ca la tia Lola sense haver deixat "una firmeta en el llibre d'honor", el quadern que reclama solidaritats obert en una taula baixa, al costat d'un test i de la pila de catàlegs que s'han editat en col·laboració amb les dues universitats de València (UV i UPV).

A la casa de la Maria, un esplèndid edifici racionalista que acaba de ser descatalogat –"Ara, si volen, poden tirar-lo a terra", fa ella, sense ni una engruna de resignació

en el gest indignat–, hi ha l'obra política de Renau, que abraça l'època compresa entre el 1936 i el 1949. "És com aquest poble", fa la Maria. "Com més el passeges, com més el mires, més elements nous descobreixes, més lectures, més matisos".

I dels cartells directament influïts pels fotomuntadors alemanys i el constructivisme rus, amb expressions iconogràfiques de gran impacte que busquen la transmissió directa d'un missatge polític, als cartells que Renau elaborà per a la indústria cinematogràfica mexicana, un cop a l'exili. La transició no és gens sobtada, però. El recorregut segueix un fil cronològic que ens acosta a l'evolució i als canvis d'una manera gairebé natural. A casa d'en Joan, per exemple, els retrats terriblement expressius de Maria Félix o Miguel Acebes fan notar al visitant la qualitat artística d'un Renau en plena maduresa tècnica i creativa. I al Teatre de l'Estrella, on hi ha un altre grup de cartells de la mateixa sèrie, comparteixen espai, amb naturalitat, amb titelles i nines dalt d'un armari, amb cavallets de cartró i el món de la faràndula que cap dins un vell cine SuperNic.

Quan entrem a casa de Tino juga al billar als baixos de l'edifici, convertits en àmplia sala d'operacions de la gent de la Coordinadora. Hi ha prou moviment, truca la premsa –l'hora de la manifestació es fa imminent, el ritme s'accelera– i ell, mentre els visitants contemplem els *Fotomuntatges*, fa gestos amb la mà i va explicant: "...ja vorem si el tiren, ja ho vorem...". Enganxat en una columna, prop de l'*Auto-retrat del gran capital*, un calendari zapatista obert al mes d'octubre de 1997 amb un poema que sembla escrit per aquesta gent del Cabanyal en la seva particular Trobada de la Dignitat: "I heu de veure que no som especials. Heu de veure que som homes i dones simples i ordinaris, que som l'espill rebel que vol ser vidre i trencar-se."

Núria Cadenas